

Gemensamt meddelande om en EU-strategi för rymdtrafikledning

2021/22:FPM68

Utbildningsdepartementet

2022-03-18

Dokumentbeteckning

JOIN(2022) 4

GEMENSAMT MEDDELANDE TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET - En EU-strategi för rymdtrafikledning - En EU-insats för en global utmaning

Sammanfattning

En ökad trängsel i rymden utgör ett hot mot rymdinfrastruktur och rymdbaserade tjänster. Den föreslagna strategin har som mål att ta fram konkreta initiativ för att främja en säker och hållbar användning av rymden samtidigt som EU:s strategiska oberoende och industrins konkurrenskraft bevaras.

Regeringens preliminära ståndpunkt är att utvecklingen av en EU-gemensam strategi för rymdtrafikledning är ett viktigt steg framåt som utgångspunkt för internationella diskussioner i frågan och för en säker och hållbar rymdverksamhet i framtiden.

1 Förslaget

1.1 Ärendets bakgrund

Enligt artikel 189 i EUF-fördraget ska EU utveckla en europeisk rymdpolitik för att främja vetenskapligt och tekniskt framåtskridande och industriell konkurrenskraft m.m. Rymdteknologi, data och tjänster har blivit allt viktigare för olika samhällsfunktioner i det dagliga livet såväl som för katastrofhantering, säkerhet och försvar.

Den tilltagande aktiviteten i rymden har lett till en ökad trängsel av satelliter, både aktiva och uttjänta, och en stor mängd s.k. rymdskrot som går i bana

runt jorden. Detta rymdskrot inbegriper omkring 128 miljoner delar mindre än en centimeter och omkring 900 000 delar mellan en och tio centimeter samt 34 000 delar större än tio centimeter, vilka alla utgör ett potentiellt hot mot rymdtrafik och rymdinfrastruktur. Sedan rymdkapplöpningen började har ca 11 800 satelliter sänts upp varav 4 550 fortfarande är aktiva. Antalet nya satelliter som ska sändas upp till omloppsbana prognosticeras till 20 000 de närmaste tio åren.

I rådslutsatserna Riktlinjer om Europas bidrag till fastställandet av huvudprinciper för den globala rymdekonomin (ST 12851/20) som antogs den 11 november 2020 betonas vikten av att utveckla en koordinerad rymdtrafikledning på europeisk nivå för att bättre skydda europeiska tillgångar i rymden och bidra till en hållbar användning av rymden. Denna anmaning upprepades i Rådets slutsatser om en ny rymd för människor (ST 8956/21) från den 28 maj 2021, där det också framhölls att EU bör bidra till utveckling av standarder för rymdtrafikledning på global nivå. I rådets slutsatser Rymd för alla (ST 14307/21) som antogs den 26 november 2021 underströks behovet av att fortsätta diskussionen om och vidta åtgärder för utvecklingen av rymdtrafikledning på politisk, rättslig och teknisk nivå.

Europeiska kommissionen och unionens höga representant för utrikes frågor och säkerhetspolitik presenterade den 15 februari 2022 det gemensamma meddelandet En EU-strategi för rymdtrafikledning.

1.2 Förslagets innehåll

Strategin syftar till att utveckla konkreta initiativ, inklusive tjänster och regelverk, för att främja ett multilateralt ramverk för rymdtrafikledning som ska reducera hot och risk för all rymdinfrastruktur och skydda unionens strategiska autonomi och industriella konkurrenskraft. Rymdinfrastruktur är viktig för unionens säkerhet och försvar, särskilt för planering och genomförande av den gemensamma säkerhets- och försvarspolitiken. Även om rymdtrafikledning huvudsakligen rör civil verksamhet så skyddar det också militära satelliter, varför förslaget anger att säkerhetsaspekter ska beaktas. Det konstateras att även om vissa framsteg gjorts på global nivå främst i FN så saknas gemensamma regler vilket är ett skäl till att unionen bör samordna sina ansträngningar och engagera sig internationellt.

I meddelandet föreslås en definition av begreppet rymdtrafikledning som medel och regelverk för tillträde till och verksamhet i rymden och återinträde mot jorden på ett säkert och hållbart sätt.

Strategin fokuserar på fyra områden.

- Att bedöma rymdtrafikledningens civila och militära krav och konsekvenser för EU.
- Att stärka EU:s tekniska kapacitet att identifiera och spåra rymdfarkoster och rymdskrot.

- Att ta fram en lämplig normativ och rättslig ram.
- Att upprätta internationella partnerskap för rymdtrafikledning och engagera sig på multilateral nivå.

2021/22:FPM68

Strategin anger totalt tio åtgärder som ska initieras för dessa områden.

1. Under 2022 inrätta en konsultationsmekanism för att fånga upp civila och militära behov och krav, med målet att till början av 2023 ha en första bild klar.
2. Utveckla unionens program för rymdskrotsövervakning (Space Surveillance and Tracking, förkortat SST) utefter kraven från konsultationen i åtgärd 1.
3. Använda investeringsprogrammet CASSINI för att involvera start-ups.
4. Ge industrisektorn ökad tillgång till data och kataloger från SST-programmet.
5. Inrätta ett forum med SST-partnerskapet, Europeiska rymdbyrån och unionens industrisektor för att utveckla standarder och riktlinjer.
6. Tillsammans med unionens medlemsstater identifiera incitament och certifieringsmekanismer för standarder och riktlinjer.
7. Tillsammans med unionens medlemsstater fastställa åtaganden och undersöka möjliga lagstiftningsbehov till 2024.
8. I FN diskutera befintliga eller behovet av särskilda organ för att genomföra lösningar för rymdtrafikledning på global nivå.
9. Under 2022 undersöka hur unionen kan delta i FN:s Räddningsavtal, Ansvarskonventionen och Registreringskonventionen.
10. Främja dialog om rymdtrafikledning med andra globala aktörer, bland annat med USA.

1.3 Gällande svenska regler och förslagets effekt på dessa

Meddelandet innehåller inte några formella förslag med regelpåverkan.

1.4 Budgetära konsekvenser / Konsekvensanalys

Meddelandet innehåller inte några formella förslag med budgeteffekter.

2 Ståndpunkter

2.1 Preliminär svensk ståndpunkt

Regeringens preliminära ståndpunkt är att utvecklingen av en EU-gemensam strategi för rymdtrafikledning är ett viktigt steg framåt som utgångspunkt för

2.2 Medlemsstaternas ståndpunkter

Andra medlemsstaters ståndpunkter är inte kända.

2.3 Institutionernas ståndpunkter

Institutionernas ståndpunkter är inte kända.

2.4 Remissinstansernas ståndpunkter

Förslaget har inte sänts på remiss.

3 Förslagets förutsättningar

3.1 Rättslig grund och beslutsförfarande

Art. 189 i EUF-fördraget.

3.2 Subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen

Förslaget är inte en lagstiftningsakt. Kommissionen kommenterar inte heller särskilt subsidiaritets- och proportionalitetsprincipen i förhållande till förslaget.

Regeringen bedömer dock att förslaget är förenligt med principerna för subsidiaritet och proportionalitet då den syftar till en övergripande inriktning för EU:s gemensamma rymdtrafikledning.

4 Övrigt

4.1 Fortsatt behandling av ärendet

Det franska ordförandeskapet inledde i rådsarbetsgruppen för rymdfrågor den 15 mars 2022 behandlingen av utkast till rådslutsatser som svar på meddelandet, med målsättningen att anta dessa rådslutsatser vid konkurrenskraftsrådets möte i juni 2022.

4.2 Fackuttryck/termer